

Barraca 4 de la Farinera

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: La Farinera
Alçada: 287

Coordenades:

Latitud: 41.62401
Longitud: 1.89361
UTM Est (X): 407833
UTM Nord (Y): 4608623

Classificació

Número de fitxa 08179 - 199
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Ull de la volta enfonsat, pèrdua del recobriment de terra i moviment estructural de la corona de llevant.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0080008600000A
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 18/04/2020 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada per sobre del camí del Planet, a mà dreta baixant cap a l'antic molí fariner de la Farinera. En aquest indret, les feixes que fa uns anys havien estat entapissades d'oliveres, ara són un terreny erm on els marges de pedra van caient a causa de la invasió del bosc. L'accés es fa enfilant-se pel marge de la carretera, just abans de topar-se amb un camp sembrat. Després d'una franja boscosa amb predomini de pineda, s'obre una zona de matollars més aviat baixos i clars en què el romaní és més o menys dominant al costat d'altres arbustos i mates de port semblant. Cal pujar resseguint el corriollet, deixat per la gent i un cop dalt continuar a mà esquerra entre els pins fins arribar a una claper.

Es tracta d'una construcció aèria aïllada plantada enmig d'un espai pobre en terra. És de planta circular i mesura 1,90 m de diàmetre interior. La porta, orientada al sud-oest, té una doble llinda amb lleixa interior.

Els muntants tenen una lleugera inclinació cap a l'interior degut a un lleuger moviment estructural.

L'obertura màxima, a l'exterior, és de 0,60 m mentre que l'interior fa 0,48 m. Els murs tenen un gruix de 0,60 m. La coberta segueix el sistema de la falsa cúpula, per aproximació de filades, però la part central de la volta s'ha enfonsat a l'interior i a l'exterior ja no queda la terra de recobriment que la protegeix de les filtracions. La corona exterior, per la banda de llevant ha començat a caure, amb el perill d'enfonsament que aquest fet comporta. A l'interior, davant mateix de la porta hi ha un doble tinell o cocó superposat. L'inferior mesura 0,44 m d'amplada per 0,36 m d'alçada per 0,70 m de fons. El superior fa 0,35 m d'amplada per 0,35 d'alçada i 0,40 m de fons. A mà dreta hi ha dos cocons més. Un arran de terra (0,30 m d'amplada per 0,25 m d'alçada per 0,35 de fons) mentre que el superior, reforçat amb pedra molt més gran degut a que la llosa superior forma part de l'arrencada de la volta, mesura 0,26 m d'amplada per 0,36 m d'alçada i 0,42 m de fondària. Té una espitllera orientada a l'oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 6851.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els

"sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

